

A leletmentés során összesen hat objektumot tártunk fel. Valamennyi gödör volt, lelet nélkül. A felszínen gyűjtött leletanyagban csak szórványos Árpád-kori kerámia volt, valószínűleg a gödrök is ebből a korszakból származnak. Feltehetőleg a település szélén levő gödröket találtuk meg.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL

97. Gyula, Remete, Holló-tanya I. (113. lh.)

(Békés megye) *B; Á*

1998. október 1. és december 2. között végeztünk feltárást a lelőhelyen, a készülő árvízvédelmi töltés építését megelőzve.

65 objektum feltáráshoz kezdtünk, melyek közül néhány bontását a mostoha időjárás miatt nem tudtuk befejezni. Az objektumok csak mintegy 30%-ában találtunk javarészt bronzkori, kisebb részben Árpád-kori leletanyagot.

GYUCHA ATTILA – LISKA ANDRÁS – MEDGYESI PÁL

98. Gyula, Remete, iskola (486. lh.)

(Békés megye) *R*

1998. április 3–szeptember 11. között leletmentést végeztünk, melyre a Kisdelta szükség víztározó gátjának építése miatt került sor. A költségeket a KÖVIZIG (Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság) fedezte.

Az előzetes terepbejáráson már kiderült, hogy itt egy a tiszapolgári kultúrához tartozó települést találtunk. A feltárást során 288 objektumot tártunk fel, valamennyi gödör volt, illetve egy kút. A kútban egy ép edény, számos edénytöredék, köztük egy nagyobb hombár töredékei voltak. Ezen kívül feltártunk 5 sírt, melyekben mellékletként edénytöredékek és kövek voltak. A leletek rossz megtartásúak, hiszen kis mélységben kerültek elő. Néhány árok is előbukkant, melyek közül egy többszörös körárok talán lakóépületet kerített be egykor. Több kőpenge, sok állatsont, kagyló és csiga van a leletanyagban.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL

99. Hidas, Malom-dűlő

(Baranya megye) *Á; Kk*

Hidas községtől ÉK-re, a Völgységi-patak mentén egy középkori falut és annak templomát lokalizáltuk. Terepbejárásonk alapján a mélyebben fekvő település 13–15. századi. A falu fölötti dombon, elkülönülve található a templom és a körülötte lévő temető, amelyet a szántás erősen megbolygatott.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

100. Homokmégy – Székes

(Bács-Kiskun megye) *LT ?; Sza ?; M-Á*

Folytattuk az 1996-ban megkezdett ásatásokat, melynek során feltártuk a 90–109. sz. objektumokat. Napvilágra került a tizenhat 10–11. századi sír, két szarmata (esetleg kelta) gödör és egy ismeretlen korú árokszakasz.

A szarmata és Árpád-korról készült részletes jelentést lásd a 87–105. oldalon.

GALLINA ZSOLT

101. Ják, Bencés apátság

(Vas megye) *Á; Kk; Kú*

Folytattuk a bencés apátsági templom és a Szent Jakab kápolna közötti terület módszeres feltárást. 1998-ban a DNy-i részen dolgoztunk, és a temetőfeltárást folytattuk. 8 db 5×5 méteres szelvényben a 130-tól a 263-ig terjedő számú sírt tártuk fel.

A sírok kora a 11. századtól a 18. századig terjed. S-végű hajkarikát is találtunk, másodlagos helyzetben. Ez a korai rotunda 11. századi keltezését újra megerősíti, mivel ez a sír a rotunda közelében került elő. A rotunda nyugati falát a későbbi – főleg 15. századi temetkezésekkel teljesen megsemmisítették, kiszedték az agyagba rakott alapfalakat. Szép és szinte teljesen ép 15. századi gyöngyöspártákat találtunk. Jelentős volt a 174. sír feltárása, ahol egy mészből (meszesgödörben?) teljesen kalcinálódott egyed csontdarabjait találtuk, valamiféle ládikába temetve, és tetőcserepekkel bélelt sírgödörbe helyezve. A csontszemek között talált, átégett kalpagtűt ezt a 16. századba keltezi.

Az ásatás munkatársa P. Hajmási Erika.

VALTER ILONA

102. Jobaháza, Bogyoszlói határra-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) *Ó; Ró; Á*

A MOL Csorna – Kapuvár gázvezetékének építésénél a 27,1–27,9 km szelvény között mintegy 3,5 m szélességben lehumuszolt sávban, 23 objektumot tártunk fel. Közöttük néhány őskori (közelebbről azonosíthatatlan korú) kerámiatöredéket tartalmazó gödrök, római kori hamvasztásos sírok és Árpád-kori települési jelenségek voltak (az utóbbihoz sorolható néhány árokszakasz, és egy kút, amelynek betöltéséből cserépbogrács töredékei származnak).

A római kort három hamvasztásos temetkezés, valamint az egykori (római) rétegfelszín kibontott és jól megfigyelhető részletei képviselik. A feltárást teljes területén követhető volt az a sárga agyagos réteg, amely ezt a római szintet fedte, és amit több rábaközi ásatásunkon megfigyelhettünk. A sírok 3–3,5 m átmérőjű teknősen 15–20 cm-t lemélyülő körben sekély gödör-

be ásott szórthamvas temetkezések. A mellékletek: üveg- és agyagedények, mécsesek, vastárgyak maradványai, egy teljesen összeégett pénz. A 3. századra kelteznek a sírokat.

A sírok fölött kisméretű halmok emelkedtek egykor.

Az ásatáson kezdetben M. Egry Ildikó, majd Gabrieli Gabriella és Tomka Péter működtek közre.

SZŐNYI ESZTER

103. Jobaháza, Dóry-tag (Gesztenyés)

(Győr-Moson-Sopron megye) B; A

A MOL Csorna – Kapuvár gázvezetékének nyomvonalában, a 29,9 km szelvény környékén az előzetes terepbejárás során őskori és avar kori kerámiát gyűjtöttünk. A 10 m széles, 350 m hosszú humuszolás után a felszíntől számított 40 cm-re lévő kavicsos altalajon összesen 205 objektumot figyeltünk meg. Nagyjából a későbronzkori urnamezős kultúra korai szakaszának településnyomait tártuk fel (172 objektum): három oszlopszerkezetes építmény, hulladékgödrök és kutak kerültek elő. Nagy mennyiségű bronzkori kerámiaanyag és néhány bronztű alkotja a leletanyagot.

Az avar kori telep periferiáján elhelyezkedő 25 objektum a kivitelezés során megváltozott adatok szerint a 29,070 és 30,020 szelvények között került elő. Figyelemre méltó két körárok (és egy harmadik részlete), megfigyeltünk még kisebb-nagyobb gödröket és cölöphelyeket. Leleteket csak némelyik tartalmazott, az avar korba sorolásuk topográfiai helyzetük és az őskoriakétól eltérő betöltésük alapján történt.

Az edénytöredékek között sok a csillámos anyagú, hullámvonal és vonalköteg díszes darab, a peremek feltűnően elvékonyodó típusok. A részletes vizsgálat előtt késő avar kori (8–9. század) keltezt tartunk valószínűnek.

Munkatárs: Szőnyi Eszter

M. EGRY ILDIKÓ – TOMKA PÉTER

104. Karancslapujtó

(Nógrád megye) I

A Palócfalu településrész mögötti vízmosásban, másodlagos helyzetben, ismeretlenek által „ledeponált” leleteket találtak. Az ember- és állatcsontokból álló együttes feltehetően egy lovas sírhoz tartozott. A település egész területén folyó közmű-munkák és az ez időben folyó mezőgazdasági talajmunkák az eredeti lelőhelyre semmi támpontot nem nyújtottak.

MAJCHER TAMÁS

105. Karácsond, Ugri-part dűlő

(Heves megye) B ?; LT ?

A 3. sz. főút tervezett, kb. 10 km-es elkerülő szakaszának nyomvonalán történt terepbejárás során, 1998

nyarán lokalizáltuk a lelőhelyet egy dombtetőn. Az út nyomvonalán és attól K-re, a felszínen előkerült néhány kerámiatöredék alapján egy őskori lelőhelyet felteleztünk. A szeptemberben nyitott kutatószelvényben csak két régészeti objektum nyoma került elő, csupán két-három apró, jellegtelen kerámiadarabbal. Ennél fogva az objektumok kormeghatározása bizonytalan, a lelőhely feltehetően késő bronzkori vagy vas-kori. A leletmentést a Mátrai Erőmű Rt. finanszírozta.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

106. Karcsa, Kormoska

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á

Karcsa községtől ÉNy-ra mintegy 1000 méterre egy alacsony dombháton kezdtük meg 1996-ban egy 11. századi temető feltárását. Az első évben 23 sírt találtunk. 1997 tavaszán folytattuk a munkát. Ez idő alatt feltártuk a 24–102. sírokat, tehát összesen 78 temetkezést. A temetőt három oldalról sikerült lehatárolni, egyedül a DK-i oldalon számíthattunk még újabb sírok előkerülésére. 1998-ban a kérdéses területet is kiástuk, e munka során 5 temetkezés látott napvilágot. Mivel a sírok tömbjét átlagosan 10–15 m széles sávban körbeástuk, s újabb temetkezések sehol nem kerültek elő, a lelőhelyet 107 sírral teljesen feltártnak tekinthetjük. A végleges feldolgozás előtt a következőket állapíthatjuk meg: a sírok sorokba, s a sorok kisebb csoportokba rendeződnek. Feltűnő, hogy a temető közepén mintegy 10×10 méteres üres sáv van, ahol nem találtunk temetkezéseket. Habár régészeti nyoma nincs, de feltehető, hogy e helyen egy talpakon álló kis fatemplom volt hajdan, s e rész ezért maradt szabadon. Ez egyben azt is jelentené, hogy a temetőt benépesítő közösség már keresztény volt. Mindennek nem mond ellent az előkerült leletanyag. Ez utóbbi első pillantásra rendkívül szegényesnek tűnik, hiszen csupán S-végű hajkarikák, gyűrűk, gyöngyök és pénzek voltak a sírokban. Az ékszerek azonban szinte kivétel nélkül rendkívül jó minőségű ezüsből készültek, ami e hajdani közösség anyagi erejére utal. Más ékszerek vagy használati tárgyak sírba helyezését nyilván az új vallás tiltotta. A pénzek közül a legkorábbi egy Béla dux (1046–1060) veret, a többség Szt. László (1071–1095) érméje, a legkésőbbi pedig egy Könyves Kálmán (1096–1116) dénár. E pénzek egyben megadják a temető nyitásának és lezárásának időhatárait is, aminek nem mond ellent az előkerült többi lelet sem. A Kálmán-dénár rendkívüli ritkaságnak számít, eddig csupán az andornaktályai éremkincsből ismerték e pénztípus 6 darabját, s mindeddig nem szerepelt a különböző katalógusokban sem. Érdekes babonás szokásoknak is a nyomára akadtunk: a temető É-i szélét lezáró két sírban (58., 59. sír) a temetés során az elhunytakra édes-